

Igenevek

Szerző dezs

Magyar nyelvtan tétel

Igenevek

Az igenév
igéből képzett olyan főnév,
melléknév vagy
határozószó amelynek igei
tulajdonságai is vannak. Tipikusan átmeneti
szófaj. Az
igenevek közös tulajdonságai:
- igei tulajdonságaik
vannak
- igéből
képzettek
- minden fajtájuk
képzett szó.
Minden igenév
jellegzetesen
kétfarcú szófajta: igei
természetükhöz - a képző
révén - járul egy másik
szófaji
sajátosság: főnévi,
melléknévi vagy
határozószói jelleg. Ezért
mondatbeli szerepük,
viselkedésük is kettősen alakul. Hogy milyen
mondatrész szerepét töltik be, az
attól
függ, hogy melyik szófaji
sajátosság
érvényesül bennük a
képző révén. De az, hogy
határozóval és tárggyal
bővíthetők, igei származásuk
következménye.

1. A főnévi
igenév igéből
-ni képzővel létrehozott
származékszó, amely elvontan fejez ki
cselekvést,
történést,
létezését, állapotot:
sétálni. A mondatban főleg alany,
tárgy és
határozó szerepét tölti be,
de a kell, lehet, szabad...
állítmányok mellett alany
is lehet. Pl.: tanulni, olvasni, enni.

2. Melléknévi
igenév olyan
-ó/-ő (egyidejűséget kifejező), -t/-tt
(előidejűséget kifejező), -andó/-endő

(utóidejűséget kifejező) képzős
származékszó, amely az igei
alapjelentést
tulajdonságként nevezi meg. Mondatban
leggyakrabban jelző, de határozó,
állítmány lehet. Tárgya
és határozója lehet. Pl.:
olvasó, felásott, megoldandó.

3. A
határozói igenév olyan
-va/-ve, -ván/-vén
(zárómorféma) képzős
származékszó, amely a
cselekvésfogalmat
határozói
körülmények közt nevezi meg. A
mondatban rendszerint mód- vagy
állapothatározó.
Bővítményei az igéhez
hasonlóan a tárgy és
határozó.